

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Case studies getypeerd: de kracht van het specifieke

Laurens Bakker*

Gary Thomas & Kevin Myers, *The anatomy of the case study*, London: Sage, 2015, 145 pp., ISBN 978-1-4462-4864-5, € 34,99 (pbk).

Binnen de (internationale) literatuur over kwalitatieve onderzoeksmethoden bestaat inmiddels een substantieel corpus over case studies, wat voor het nieuwe boek van Thomas en Myers meteen de vraag brengt of de auteurs nog nieuwe inzichten kunnen toevoegen. Om met een spoiler te beginnen: het boek is zonder meer een originele en nuttige bijdrage aan de case study literatuur. Diegenen die vooral het werk van Gary Thomas volgen, zullen zonder meer ideeën en elementen uit eerdere artikelen en boekbijdragen herkennen in enkele hoofdstukken, maar bijeengebracht in boekvorm bieden ze een sterke basis aan de auteurs om hun anatomische les op te bouwen en zo nadrukkelijk nieuwe inzichten toe te voegen.

Doel en opbouw van het boek

The anatomy of the case study betreft een studie met als uitgangspunt de vraag wat een case study eigenlijk is. Wat zijn de elementen die een goede case study kenmerken en hoe ondersteunen ze elkaar? De auteurs beogen de lezer inzicht te verschaffen in structuur, toepassing en epistemologisch nut door het construeren van een typologie van case studies gebaseerd op veelal bekende voorbeelden uit de literatuur. Een centraal argument van de auteurs, en een bekend punt van Thomas, is de betekenis van theorie en phronesis (praktische kennis en eerdere ervaring met het onderwerp) als verschillende uitgangspunten in de sociaalwetenschappelijke toepassing van case studies. Hierover later meer.

Het boek is onderverdeeld in acht hoofdstukken. In de eerste vier worden definities en toepassingen van case studies in de sociale wetenschappen besproken, waarbij veel nadruk wordt gelegd op het probleem van generalisatie op basis van (specifieke) case studies. Rode draad door deze hoofdstukken is de stelling dat abductie (in plaats van inductie) en phronesis, veel meer dan generalisatie, geschikte manieren zijn om case studies te benutten. De volgende hoofdstukken bieden een typologie van case studies (hoofdstuk 5), die verdiepend wordt uitgewerkt aan de hand van de eigenschappen van een tiental voorbeelden uit de literatuur (hoofdstuk 6). In hoofdstuk 7 worden anatomie en typologie verder getest door toepassing op een enkele, uitgewerkte casus. In het laatste hoofdstuk presenteren de auteurs kort het

* Dr. Laurens Bakker is antropoloog en werkt als universitair docent bij de afdeling antropologie van de Universiteit van Amsterdam. E-mail: l.g.h.bakker@uva.nl.

stapsgewijze proces voor het opstellen van een goede case study, zoals dat uit de voorgaande hoofdstukken naar voren komt.

Wat is een case study?

Een ogenschijnlijk simpele vraag, maar in de eerste twee hoofdstukken laten Thomas en Myers zien dat dat tegengvalt. Aan de hand van een bespreking van definities en toepassingen in onder meer Gestaltpsychologie, toneel, ecologische psychologie en ecologische systeemtheorie komen ze tot een definitie:

‘Case studies are analyses of persons, events, decisions, periods, projects, policies, institutions or other systems which are studied holistically by one or more methods. The case that is the subject of the inquiry will be an instance of a class of phenomena that provides an analytical frame – an object – within which the study is conducted and which the case illuminates and explicates.’ (p. 7)

Voor de auteurs staat centraal dat het gaat om een analyse van een casus als ‘iets’ waarvan de toepasbaarheid onderzocht wordt vanuit de door de onderzoeker aangegeven redenen voor de analyse. Deze toepasbaarheid valt uiteen in twee aspecten: het *subject* (de casus zelf) en het *object*. Met dit laatste wordt het analytische frame bedoeld dat de onderzoeker in staat stelt om de holistische case study boven de enkelvoudige casusbeschrijving uit te doen stijgen, doordat er sprake is van inbedding in een bredere context van theorie of debat. De auteurs zien de case study dus niet als doel op zich, maar beschouwen de toegepaste methode(n) van analyse als cruciaal voor het bereikte resultaat. Als niet duidelijk is vanuit welke theorie wordt gewerkt en binnen welke context de analyse plaats heeft gevonden, kan weinig worden gezegd over de bijdrage van de case study aan die theorie of over de validiteit van de getrokken conclusies. Het verschaffen van informatie over structuur, analytisch kader en methode zijn dus cruciaal.

Generalisatie en inductie?

Thomas en Myers accepteren dat case studies niet het ideale instrument zijn om tot generalisatie te komen, maar zijn kritisch over de in hun ogen al te absolute functionalistische link tussen generalisatie en theorievorming. Het is beter, menen ze, om case studies te benutten om *exemplary knowledge* te genereren. Dergelijke praktische kennis, phronesis, gebaseerd op ervaring en inzicht met de specifieke casus waar ze betrekking op hebben staat generalisatie en theorievorming toe, maar tot een minder abstract niveau van ‘midden-axiomas’ (generalisaties die gebruikt kunnen worden als de context waarin ze gevormd worden door de onderzoeker begrepen wordt). Door het genereren van phronesis boven abstractie voor theorievorming te stellen krijgt de onderzoeker grip op de betekenis zoals gegeven, begrepen en gebruikt door een ander, om die vervolgens vanuit het eigen betekenis kader te kunnen begrijpen en uit te leggen. De toepassing van phronesis stelt onderzoekers

in de sociale wetenschappen in staat case studies veel effectiever toe te passen dan dat het streven tot generalisatie door theorievorming doet, zo redeneren de auteurs. Dit gebeurt niet door inductie, maar door abductie (Peirce, 1992 [1878]). Immers, waar case studies weinig meerwaarde hebben voor generalisatie door inductie, zit hun kracht in de aandacht voor het bijzondere, het detail. Als de generalisatie beperkt wordt tot het begrijpen van de holistische samenhang van dat specifieke, de regelmaat of patronen die het laat zien, dan gaat het om het berekenen van de meest waarschijnlijke verklaring in de context van de casus. Dit is volgens de auteurs de meest geschikte toepassing van case studies. Geen theorievorming door inductie, maar phronesis en abductie.

Met dit uitgangspunt in gedachten wordt het doel van de case study een belangrijke factor in het kiezen van een benadering en operationele structuur. De bespreking hiervan door middel van drie aansluitende hoofdstukken (5-7) vormt mijns inziens het meest interessante en breedst inzetbare deel van het boek. De auteurs gaan terug naar verschillende definities van de case study om via subject en object, doel, benadering en proces tot een typologie te komen die inzichtelijk wordt gemaakt door toepassing op tien(!) diverse voorbeelden uit de literatuur en vervolgens intensief wordt uitgeprobeerd op een enkele casus (een eerder artikel van Myers). Ook voor lezers die kritisch staan tegenover het pleidooi van Myers en Thomas voor phronesis en abductie, vormen deze drie hoofdstukken een exercitie in stapsgewijs en methodisch denken. Het maakt de opbouw van een case study en de onderbouwing van de keuze voor dit instrument op een heldere manier inzichtelijk. De twee centrale lijnen, verkenning van de case study in haar verschillende toepassingen en de zin van phronesis als middel om case studies te begrijpen, lopen elkaar niet voor de voeten. Het boek laat zich lezen als een brede, vergelijkende bespreking van typen van case studies en toepassingen zonder dat phronesis nu direct de enige uitkomst hoeft te zijn. Anderzijds geven de auteurs weinig ruimte aan andere vormen van analyse dan de oplossing die zij aandragen. Voor hen is phronesis de meest geschikte vorm van analyse, *take it or leave it*.

Voor wie?

Dit boek is interessant voor eenieder die case studies in het onderzoek toepast. De theoretische analyse en argumentatie van Myers en Thomas voor hun standpunt over phronesis en abductie is inzichtelijk, goed onderbouwd en overtuigend, maar zal zeker niet door iedereen gedeeld worden. Het tweede deel van het boek, waar de anatomie en de typologie van de case study de focus zijn, maakt het echter ook voor critici van dit standpunt interessant om het boek ter hand te nemen. Het boek is echter niet alleen interessant voor diegenen die verdieping zoeken. Ook voor studenten sociale wetenschappen met interesse in kwalitatief onderzoek zal het boek nuttige inzichten bieden. De voorbeelden en uitgebreide uitleg in het tweede deel maken het boek toegankelijk en *hands-on*.

Literatuur

Peirce, C.S. (1992 [1878]). How to make our ideas clear. In N. Houser & C. Kloesel (Eds.), *The Essential Peirce* (Vol. 1, pp. 124-141). Bloomington, IN: Indiana University Press.